

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

“મુખગણિત શિક્ષક” ભાગ ૪

:- ત્રીજા ધોરણ માટે :- કિંમત અઢી આના. પોસ્ટેજ શુદ્ધ.

ત્રીજા ધોરણના
'રિક્કેશન શિક્ષક'
ત્રણ આના.

ગુજરાતના
કનિહાસની
ત્રાગાર્થિ સસિક
પ્રશ્નોત્તરમાળા
છ આના.

સુરત જિલ્લાના
બુઝાળ શિક્ષક
ત્રણ આના.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

'મુખગણિત શિક્ષક' વગેરેના કૃતિ. - શાહપેર - સુરત.

ગુજરાતની સાં બુઝાળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.

ગૂજગત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગતગતી કાર્યારામિદ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૫૦૮૬ વર્ગાક

પુસ્તકનું નામ મુખગલિન શિદ્ધિ-૪

વિગય મ ૩૨૩: ૮૪૬: ૩૩૫

દેશી રાજ્યોમાં ટેકસ્ટ બુક્સ, ઈનામ, લાયબ્રેરી
માટે મંજુર થએલો અને કેળવણીખાતાના
અધિકારીઓના ઉત્તમ સર્ટિફિકેટ પામેલો

➤ ત્રીજા ધોરણનો ➤

મુખગણિત શિક્ષક ભાગ ૪.

રચનાર:-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

રચનારનું ઠેકાણું-શાહપોર-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું-શાહપોર-સુરત.

અપનાર-ગોવિન્દજી હાલ્દાભાઈ નાયક.

અપવાનું ઠેકાણું-“શ્રી અનાવિલ બન્ધુ પ્રીન્ટીંગપ્રેસ,

બરાનપુરી ભાગળ, ભાજવાળી પોળ-સુરત.

દુકર્તાએ સર્વ હક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

સંવત ૧૯૮૬] આવૃત્તિ ૧૬ મી.

[સને ૧૯૩૦.

કિંમત રૂ. ૦-૨-૬ પોસ્ટેજ બુદ્ધ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ શિક્ષક" માટે અભિપ્રાય.

ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

તા. સા. ગણપતરામ અનુપરામ ત્રવાડી.

રાજકોટ મેલ ટ્રેનિંગ કોલેજના માનિ પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.

તા. ૨૮-૬-૧૯૧૭ના પત્રમાં લખે છે કે:—

“સત્તામ તમારા તરફથી અવગ્રાહ્યાર્થે “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ભાગ ૧. ૨. નામના બે નાનાં પાણી ઉપયોગી પુસ્તકો મળ્યાં. તે જોતાં જણાય છે કે તમારો આ શ્રમ બાળકો, શિક્ષકો, અને કેલેક્ટરને લેખકોને પણ અત્યંત ઉપયોગી થઈ પડશે. આ પુસ્તકોના ઉપયોગ કરવાથી બાળકોને ઘણી ઓછી મહેનતે જોડણીનું સાફ અને ચાકસ જ્ઞાન થશે. તમેએ વાચનમાળામાંથી ઘણાંપરા મુશ્કેલીવાળા શબ્દો તારવ્યા છે, અને તેને વિવિધ રીતે જોડવી શિખનાર શિખવનાર ઉભયને સરળતા કરી આપી છે.

વળી સારા કાગળ, મોટા ટાઈપ અને શબ્દોના છુટાપણને લીધે એ પુસ્તકો આંખને આકર્ષક થાય તેવાં છે.

એકંદરે મારા ધારવા પ્રમાણે તમારાં પુસ્તકો શ્રુતલેખનના શિક્ષણમાં મદદગાર થઈ પડશે, તેથી કેળવણીની દૃષ્ટિએ જોતાં તેને ટેકસ્ટ બુક તરીકે સ્વીકારી શકાય તેવાં છે, એજ”

‘સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક’ અભિપ્રાય

‘ત્રીજા ધોરણનાં છોકરાંને જોઈએ તે ઉપર નજર રાખીને આ નાના પુસ્તકમાં હકીકત સારી બેઠી કરી છે, અને તેમને અનુકૂળ થાય એવી સરળ ભાષામાં વર્ણન કર્યું છે.”

વડોદરા તા. ૮-૭-૧૯૨૫. હરજીવિંદાસ દ્વારકાલાસ કાંઠવાળા.

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ દુ ધી ગવર્નર
સાહેબ બહાદુરે હુકમ નં ૪૧૭૧ તા. ૨૬-૭-૧૫થી

સુરત જિલ્લાનો

✽ “ભૂગોળ શિક્ષક” ✽

એજન્સિની સર્વ સ્કૂલોમાં લાયબ્રેરી માટે મંજૂર કર્યો છે.

ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા વિષે

શ્રીયુત બાઇયંદ પુંજભાઈ શાહ

મહીકાંઠા એજન્સિની ભૂગોળ વગેરેના કર્તા

સાદરા તાલુકારકુલના હેઠમાસ્તર સાહેબ.

પોતાના તા. ૧૫-૭-૧૫ના પત્રમાં લખે છે કે:—

ત્રીજા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતની ભૂગોળ
શીખવા તથા શીખવવા માટે શિષ્ય શિક્ષક બંનેને આ
પુસ્તક સાધન રૂપ છે, અને તે બંનેને ઉપયોગી છે, શિક્ષકને
નોંધ કાઢવાની મહેનત બચે છે, અને વિદ્યાર્થીને શિક્ષકની
મદદ વિના ભૂગોળનું જ્ઞાન મળી શકે તેમ છે, એકંદરે
આપનો પ્રયાસ જન સમુહને ઘણા આદરણીય અને ઉપયોગી
થઈ પડવાનો છે” કિંમત ત્રણ આના. પાંચેજ બુદ્.

જગનલાલ ત્રાપીરામ શાહ કૃત.

ત્રીજી ધોરણનો “મુખ્યમણિત શિક્ષક” ભાગ ૪.

વિવિધ અપૂર્ણિક લખવાની રીત.	આણપાણના અપૂર્ણિક લખવાની રીત.	આણપાણના અપૂર્ણિક બોલવાની રીત.
૩. ૦-૦-૩	૩. ૦)૦I	પા આનો
૩. ૦-૦-૬	૩. ૦)૦II	અડધા આનો
૩. ૦-૦-૯	૩. ૦)૦III	પોણા આનો
૩. ૦-૧-૦	૩. ૦)I	એક આનો
૩. ૦-૧-૩	૩. ૦)II	સવા આનો
૩. ૦-૧-૬	૩. ૦)III	દોઢ આનો
૩. ૦-૧-૯	૩. ૦)IV	પોણાબે આના
૩. ૦-૨-૦	૩. ૦)I	બે આના
૩. ૦-૨-૩	૩. ૦)II	સવાબે આના
૩. ૦-૨-૬	૩. ૦)III	અઢી આના
૩. ૦-૨-૯	૩. ૦)IV	પોણાત્રણ આના
૩. ૦-૩-૦	૩. ૦)I	ત્રણ આના
૩. ૦-૩-૩	૩. ૦)II	સવાત્રણ આના
૩. ૦-૩-૬	૩. ૦)III	સાપ્રત્રણ આના
૩. ૦-૩-૯	૩. ૦)IV	પોણાચાર આના
૩. ૦-૪-૦	૩. ૦I	પા રૂપીઓ
૩. ૦-૪-૩	૩. ૦I ૦I	પા રૂપીઓ પા આનો

ગુજરાતના ઇતિહાસની વાર્તા રૂપી—

—શિક્ષક પ્રસોત્તરભાણ છ આના.

આનાના આંક.

૧ - રૂ. ૦) -
૨ - રૂ. ૦) -
૩ - રૂ. ૦) -
૪ - રૂ. ૦
૫ - રૂ. ૦ -
૬ - રૂ. ૦ -
૭ - રૂ. ૦ -
૮ - રૂ. ૦
૯ - રૂ. ૦ -
૧૦ - રૂ. ૦ -

૧૧ - રૂ. ૦ -
૧૨ - રૂ. ૦ -
૧૩ - રૂ. ૦ -
૧૪ - રૂ. ૦ -
૧૫ - રૂ. ૦ -
૧૬ - રૂ. ૧)
૧૭ - રૂ. ૧) -
૧૮ - રૂ. ૧) -
૧૯ - રૂ. ૧) -
૨૦ - રૂ. ૧

૨૧ - રૂ. ૧ -
૨૨ - રૂ. ૧ -
૨૩ - રૂ. ૧ -
૨૪ - રૂ. ૧ -
૨૫ - રૂ. ૧ -
૨૬ - રૂ. ૧ -
૨૭ - રૂ. ૧ -
૨૮ - રૂ. ૧ -
૨૯ - રૂ. ૧ -
૩૦ - રૂ. ૧ -

૩૧ - રૂ. ૧ -
૩૨ - રૂ. ૨)
૩૩ - રૂ. ૨) -
૩૪ - રૂ. ૨) -
૩૫ - રૂ. ૨) -
૩૬ - રૂ. ૨
૩૭ - રૂ. ૨ -
૩૮ - રૂ. ૨ -
૩૯ - રૂ. ૨ -
૪૦ - રૂ. ૨ -

૪૧ - રૂ. ૨ -
૪૨ - રૂ. ૨ -
૪૩ - રૂ. ૨ -
૪૪ - રૂ. ૨ -
૪૫ - રૂ. ૨ -
૪૬ - રૂ. ૨ -
૪૭ - રૂ. ૨ -
૪૮ - રૂ. ૩)
૪૯ - રૂ. ૩) -
૫૦ - રૂ. ૩) -

૫૧ - રૂ. ૩) -
૫૨ - રૂ. ૩
૫૩ - રૂ. ૩ -
૫૪ - રૂ. ૩ -
૫૫ - રૂ. ૩ -
૫૬ - રૂ. ૩ -
૫૭ - રૂ. ૩ -
૫૮ - રૂ. ૩ -
૫૯ - રૂ. ૩ -
૬૦ - રૂ. ૩ -

આનાના આંક.

૬૧ - ર. ૩૩૩	૧૭૧ - ર. ૪૧	૮૧ - ર. ૫)
૬૨ - ર. ૩૩૩	૧૭૨ - ર. ૪૧	૮૨ - ર. ૫)
૬૩ - ર. ૩૩૩	૧૭૩ - ર. ૪૧	૮૩ - ર. ૫)
૬૪ - ર. ૪)	૧૭૪ - ર. ૪૧	૮૪ - ર. ૫
૬૫ - ર. ૪)	૧૭૫ - ર. ૪૧	૮૫ - ર. ૫
૬૬ - ર. ૪)	૧૭૬ - ર. ૪૧	૮૬ - ર. ૫
૬૭ - ર. ૪)	૧૭૭ - ર. ૪૧	૮૭ - ર. ૫
૬૮ - ર. ૪	૧૭૮ - ર. ૪૧	૮૮ - ર. ૫
૬૯ - ર. ૪	૧૭૯ - ર. ૪૧	૮૯ - ર. ૫
૧૭૦ - ર. ૪	૮૦ - ર. ૫)	૯૦ - ર. ૫
૯૧ - ર. ૫	૧૦૦ - ર. ૬૧	૧૦ - ર. ૦
૯૨ - ર. ૫	૨૦૦ - ર. ૧૨	૨૦ - ર. ૧
૯૩ - ર. ૫	૩૦૦ - ર. ૧૮	૩૦ - ર. ૧
૯૪ - ર. ૫	૪૦૦ - ર. ૨૫)	૪૦ - ર. ૨
૯૫ - ર. ૫	૫૦૦ - ર. ૩૧	૫૦ - ર. ૩)
૯૬ - ર. ૬)	૬૦૦ - ર. ૩૭	૬૦ - ર. ૩
૯૭ - ર. ૬)	૭૦૦ - ર. ૪૩	૭૦ - ર. ૪
૯૮ - ર. ૬)	૮૦૦ - ર. ૫૦)	૮૦ - ર. ૫)
૯૯ - ર. ૬)	૯૦૦ - ર. ૫૬	૯૦ - ર. ૫
૧૦૦ - ર. ૬૧	૧૦૦૦ - ર. ૬૨	૧૦૦ - ર. ૬૧

આનાની ધાત.

આનાની ધાત.

૪ - રૂ. ૦૧
૮ - રૂ. ૦૧૧
૧૨ - રૂ. ૦૧૧૧
૧૬ - રૂ. ૧)
૨૦ - રૂ. ૧૧
૨૪ - રૂ. ૧૧૧
૨૮ - રૂ. ૧૧૧૧
૩૨ - રૂ. ૨)
૩૬ - રૂ. ૨૧
૪૦ - રૂ. ૨૧૧
૪૪ - રૂ. ૨૧૧૧
૪૮ - રૂ. ૩)
૫૨ - રૂ. ૩૧
૫૬ - રૂ. ૩૧૧
૬૦ - રૂ. ૩૧૧૧
૬૪ - રૂ. ૪)
૬૮ - રૂ. ૪૧
૭૨ - રૂ. ૪૧૧
૭૬ - રૂ. ૪૧૧૧

૮૦ - રૂ. ૫)
૮૪ - રૂ. ૫૧
૮૮ - રૂ. ૫૧૧
૯૨ - રૂ. ૫૧૧૧
૯૬ - રૂ. ૬)
૧૦૦ - રૂ. ૬૧
૪૦૦ - રૂ. ૨૫)
૮૦૦ - રૂ. ૫૦)

૧૬ - રૂ. ૧)
૩૨ - રૂ. ૨)
૪૮ - રૂ. ૩)
૬૪ - રૂ. ૪)
૮૦ - રૂ. ૫)
૯૬ - રૂ. ૬)
૧૧૨ - રૂ. ૭)
૧૨૮ - રૂ. ૮)
૧૪૪ - રૂ. ૯)
૧૬૦ - રૂ. ૧૦)
૧૭૬ - રૂ. ૧૧)
૧૯૨ - રૂ. ૧૨)
૨૦૮ - રૂ. ૧૩)
૨૨૪ - રૂ. ૧૪)
૨૪૦ - રૂ. ૧૫)
૨૫૬ - રૂ. ૧૬)
૨૭૨ - રૂ. ૧૭)
૨૮૮ - રૂ. ૧૮)
૩૦૪ - રૂ. ૧૯)
૩૨૦ - રૂ. ૨૦)

—: ગ્રીષ્મ યોગીના:—

“ડિસ્ટેન્સ પ્રિક્ષક” ઉપાના.

જાનસાલ મોતીરામ શાહ.

શાહપુર—સુરત.

૮]

શુભશતના ઇતિહાસની વાર્તારૂપી—

પ્રકરણ ૧. મનોચત્ર ૧. આંકનો ઉપયોગ.

- [૧) ૫ એટલે કેટલા દશક ? ૨૫ કેટલા દશક ? જા. એટલે કેટલા દશક ?
 ૨) ૧૨૫; ૧૫; ૧૫૫; ૭૫; ૨૨૫ ના દશક કેટલા ?
 ૩) ૫૦ એટલે કેટલા સો ? ૨૫ એટલે કેટલા સો ? ૭૫ એટલે કેટલા સો ?
 ૪) ૧૨૫; ૧૫૦; ૧૭૫; ૨૫૦; ૩૨૫; ૩૭૫ એટલે કેટલા સો ?
 ૫) ૦૧ દશક; ૦૧ દશક; ૦૧૧ દશકના એકમ કેટલા ?
 ૬) ૦૧ સો; ૦૧ સો; ૦૧૧ સો; ૧૧ સો; ૧૧૧ સો; ૨૧ સો; ૩૧ સો;
 જા સો; ૮૧૧ સો એટલે કેટલા ?
 ૭) ૧૬×૦૧; ૩૨×૦૧; ૪૮×૦૧; ૫૨×૧૧ કેટલા ?
 ૮) ૧૬×૨૧; ૩૨×૫; ૪૮×૦૧; ૫૨×૧૨ એટલે કેટલા દશક ?
 ૯) ૮×૦૧; ૧૫×૦૧; ૩૫×૦૧ ૪૩×૧૧; ૫૪×૧૧; ૬૭×૨૧ ?
 ૧૦) ૮×૨૫; ૧૫×૫૦; ૩૫×૭૫; ૪૩×૧૨૫; ૫૪×૧૫૦; ૬૭×૨૫૦
 એટલે કેટલા સો ?
 ૧૧) ૨૫×૨૭; ૫૦×૧૩; ૧૨૫×૧૩; ૨૫૦×૬૩; ૧૫૦×૩૭; ૭૫×૩૬;
 એટલે કેટલા સો ?
 ૧૨) ૫૦+૨૫; ૭૫+૫૦; ૧૨૫+૭૫; ૧૫૦+૧૨૫; ૧૭૫+૫૦;
 ૨૨૫+૧૫૦; ૮૭૫+૧૨૫; ૭૫૦+૨૫૦; ૧૨૫૦+૨૫૦;
 ૧૨૫૦—૧૨૫; ૮૭૫—૧૨૫; ૭૫૦—૨૫૦; ૩૭૫૦—૭૫૦;
 ૨૨૫૦—૧૧૨૫ એટલે કેટલા ?
 ૧૩) ૧૦૦૦÷૧૨૫; ૧૫૦૦÷૧૫૦; ૨૨૫૦÷૭૫; ૭૫૦÷૫૦;
 ૨૫૦÷૨૫ એટલે કેટલા ?

પ્રકરણ ૨. કોષ્ટકો.

અર્થદર્શક પરિભાષો.

(૧) ચલણી નાણાનું કોષ્ટક.

૧૫	પાઈ=૧ અધેસો
૩	પાઈ=૧ પૈસો (સવાકો)
૨	પૈસા=૧ ઢબુ (અઢીકો)
૪	પૈસા=૧ આનો; આની
૨	આના=૧ બેઆની
૨	બેઆની=૧ પાવલી
૨	પાવલી=૧ અડધો
૨	અડધા=૧ રૂપિયા
૧૫	રૂપિયા=૧ ગણી

(૨) સરકારી હિસાબમાં

૧૨	પાઈ=૧ આનો
૧૬	આના=૧ રૂપિયા

(૩) વેપારી હિસાબ ગણવાનું

૧૬	વીસવાસી=૧ બદામ
૧૬	બદામ=૧ દોકડો
૧૦૦	દોકડો=૧ આનો
૧૬૦૦	બદામ=૧ રૂપિયા

ભારદર્શક પરિભાષો.

(૪) દેશી સાધારણ તોલનું.

૨૫	રૂપિયાભાર=૧ અધોળ
૪૫	જુનાપૈસાભાર=૧ અધોળ
૪૫	ટાંક=૧ અધોળ
૨	અધોળ=૧ નવટાંક.
૨	નવટાંક=૧ પાશેર.
૨	પાશેર=૧ અચ્છેર.
૨	અચ્છેર=૧ શેર.

૪૦	રૂપિયાભાર=૧ શેર
૭૨	જુનાપૈસાભાર=૧ શેર
૯૬	નવાપૈસાભાર=૧ શેર
૪૦	શેર=૧ મણ
૫	મણ=૧ કોથળો
૭	મણ=૧ નાનોહારો
૧૨	મણ=૧ માણી
૧૬	મણ=૧ કળશી
૨૦	મણ=૧ ખાંડી
૨૧	મણ=૧ મોટાહારો
૨૪	મણ=૧ ભાર

૩૦	મળુ=૧ ગાફી
૩૨	મળુ=૧ બેડીઉં
૪૦	મળુ=૧ મુડા
૧૦૦	મળુ=૧ મોટા મુડા

(૫) ૩ તથા કપાસ તોલવાનું

૪૮	શેર=૧ ધડી
૨૦	ધડી=૧ ભાર

(૬) સોનું ૩ પુંતોલવાનું (દશી)

૬	ચોખાભાર=૧ રતી
૪	મગભાર=૧ રતી
૩	રતી=૧ વાલ
૧૬	વાલ=૧ ગદિઆણો
૨	ગદિઆણુ=૧ તોલો
૩૨	વાલ=૧ તોલો

(૭) દક્ષિણમાં ચાલવું

૮	રતી=૧ માસો
૧૨	માસા=૧ તોલો

(૮) ગણતરીનું કોષ્ટક.

૧૨	નંગ=૧ ડઝન
૧૨	ડઝન=૧ ગ્રોસ (મુસ)
૨૦	નંગ=૧ કોડી (કુંડી)

૧૦૦	નંગ=૧ સેંકડો
૧૦	સેંકડા=૧ હજાર

(૯) કાગળ ગણવાનું.

૨૪	નાવ=૧ ધા (દસ્તો)
૨૦	ધા=૧ રીમ
૧૦	રીમ=૧ ગાંસડી

મહત્વદર્શક પરિમાણો.

(૧૦) કપડાં ભરવાનું.

૨	આંગળ=૧ તસુ
૧૨	તસુ=૧ પુટ
૨	પુટ=૧ મજ
૨૪	તસુ=૧ મજ
૩	પુટ=૧ વાર
૩૬	તસુ=૧ વાર
૨૦	તસુ=૧ હાથ

(૧૧) દશી અંતર માપવાનું

૮	આંગળવ=૧ આંગળ
૪	આંગળ=૧ મુટ્ટી
૩	મુટ્ટી=૧ વેંત
૨	વેંત=૧ હાથ
૪	હાથ=૧ દંડ (વાસ)

૨૦૦૦	દંડ=૧ ગાઉ
૪	ગાઉ=૧ જોજન
૧	ગાઉ=૨૫ માઈલ

(૧૨) અગ્રેજી અંતર માપવાનું

૧૨	ઈંચ=૧ ફુટ
૩	ફુટ=૧ વાર (માઈ)
૨૨૦	માઈ=૧ ફાર્લિંગ
૮	ફાર્લિંગ=૧ માઈલ

૫૨૮૦	ફુટ=૧ માઈલ
૧૭૬૦	માઈ=૧ માઈલ

(૧૩) દેશી ચોરસ માપનું

૨૦	કાઠી=૧ વસો
૨૦	વસો=૧ વીંધુ

કાળ કર્શક પરિમાણો.

(૧૪) વખત નાણુવાનું કોષ્ટક.

૬૦	વિપળ=૧ પળ
----	-----------

૬૦	પળ=૧ ધડી
૭૫	ધડી=૧ પહોર
૮	પહોર } =૧ દિવસ
૬૦	ધડી }

૭	દિવસ=૧ અઠવાડિયું
૧૫	દિવસ=૧ પખવાડિયું
૩૦	દિવસ=૧ મહીનો
૧૨	મહીનો=૧ વરસ
૫૨	અઠવાડિયાં=૧ વરસ
૩૬૦	દિવસ=૧ વરસ

વખત નાણુવાનું અગ્રેજી કોષ્ટક

૬૦	સેકન્ડ=૧ મિનિટ
૬૦	મિનિટ=૧ કલાક
૨૪	કલાક=૧ દિવસ
૩૬૫	દિવસ=૧ વરસ

૧	ધડી=૨૪ મિનિટ
૧	પહોર= ૩ કલાક

પ્રકરણ ૩

મનોચત્તન ૨. પોણાનું મુખગણિત

- ૧) અધિનિ પાવલી મળીને કેટલા રૂપિયા થાય ?
- ૨) ૦૫૫ ગજ લુગડું હતું 'ખીજી' ૦૫૫ ગજ લીધું તે 'કેટલું' થયું ?

- ૩) ૨૭માં ૦૩૩ ઉમેરે તે કટલા થાય ?
- ૪) ૬૩ મળુ ધઉ હતા, બીઝન ૦૩૩ મળુ લાવ્યો તો કટલા થયા ?
- ૫) ૪૫+૦૩૩; ૪૭+૦૩૩; ૩૭+૦૩૩ ૬૮+૦૩૩ કટલા ?
- ૬) ૦૩૩+૪૦ ૦૩૩+૬૩ ૦૩૩+૪૭ ૦૩૩+૭૨ કટલા ?
- ૭) કઇ સંખ્યામાંથી ૦૩૩ લખ્યે તો ૪૫૩, ૪૮, ૩૮૧, ને ૭૦૩ રહે ?
- ૮) ૧૨ અડધા અને ૧૨ પાવલા મળી કટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૯) ૧૩ શેર દૂધમાંથી ૦૩૩ શર દોળાર્ધ ગયું તો કટલું રહ્યું ?
- ૧૦) મારી પાસે રૂ. ૦૩૩ છે તેમાં શું ઉમેરે તો રૂ. ૦૩૩ થાય ?
- ૧૧) મારી રૂ. ૧૬૩ હતા તેમાંથી રૂપીઆ ૦૩૩ ખાવાઇ ગયો તો કટલા રહ્યા ?
- ૧૨) રૂ. ૨૪ માંથી રૂ. ૦૩૩ ખરચ્યો તો બાકી શું રહ્યું ?
- ૧૩) ૬૫-૦૩૩, ૬૭-૦૩૩, ૪૮-૦૩૩, ૬૩-૦૩૩ કટલા ?
- ૧૪) ૧૭x૦૩૩; ૨૩x૦૩૩; ૯૯x૦૩૩; ૬૯x૦૩૩ કટલા ?
- ૧૫) એક તપેલામાં ૦૩૩ મળુ દૂધ માય તો એવા ૨૭ તપેલામાં કટલું મારે ?
- ૧૬) એક રૂપીઆનું ૦૩૩ ગળ તો રૂ. ૭૫) નું કટલું ?
- ૧૭) ૦૩૩ ગળનું એક ગળનું થાય તો ૨૮ ગળ્યામાં કટલા ગળ લુગડું વપરાય ?
- ૧૮) રૂ. ૦૩૩ નું એક શેર તો ૨૪ શેરનું શું ?
- ૧૯) એક આનાનું ૦૩૩ શેર તો ૨૪ આનાનું કટલું આવે ?
- ૨૦) એક છોકરાને રૂ. ૦૩૩ આપીએ તો ૬૫ છોકરાને આપવા કટલા રૂપીઆ જોઇએ ?
- ૨૧) એક શીશીમાં ૦૩૩ સાહી માય તો ૫૬ શીશીમાં કટલી માય ?

- ૨૨) મહીને ૦૧૧ મણુ ચોખા જોઈએ તો ૧૧૧ વરસમાં કેટલા જોઈએ ?
- ૨૩) એક માણસને ૦૧૧ શેર અનાજ જોઈએ તો ૬૧ માણસને કેટલા મણુ જોઈએ ? ૪૦ શેર=૧ મણુ.
- ૨૪) એક શેર બદામનો રૂ. ૦૧૧ પડે તો એક મણુનું શું બેસે ?
- ૨૫) ૨૪ આખાના પોણા કેટલા ? ૩૬ પોણાના આખા કેટલા ?
- ૨૬) પોણા રૂપીઆના પૈસા કેટલા ? આના કેટલા ? ઢંચુ કેટલા ?
- ૨૭) ૮૯ પોણું ? ૩૯ પોણું ? ૭૯ પોણું ? ૪૯ પોણું કેટલા ?
- ૨૮) ૫૨ પોણાના આખા કેટલા ? ૬૪ પોણાના આખા કેટલા ?
- ૨૯) પોણાની ચમચારની પલાખી બોલો.
- ૩૦) પોણાની બજમેની પલાખી બોલો.
- ૩૧) એક મજુરણુ દરરોજ રૂ. ૦૧૧ કમાય તો ૨૯ મજુરણુ ૮ દિવસમાં શું કમાશે ?
- ૩૨) રૂ. ૫૧૧ ની મણુ ખાંડ મળે તો ૭ મણુનું શું બેસશે ?
- ૩૩) પોણા રૂપીઆમાં ૩ પૈસા ઓછા છે તો કેટલા પૈસા હશે ?
- ૩૪) કેટલા પાવલા મળીને પોણા રૂપીઆ થાય ?
- ૩૫) પોણા કાગળમાંથી ૦૧ કાગળ કેટલા જથ્થેને અપાય ?
- ૩૬) જેટલા અડધા તેટલીજ પાવલીઓ કેટલી વખત લઈએ તો ૬૯ રૂપીઆ થાય ?
- ૩૭) રૂ. ૩૩ માં પોણા રૂપીઆ કેટલી વાર છે ?
- ૩૮) રૂ. ૬૦ છે, ને છોકરા ૮૦ છે તો દરેકને શું મળશે ?
- ૩૯) રૂ. ૩૩ છે, તેમાં પોણા રૂપીઆ કેટલીવાર ઉમેરીએ તો ૪૫ રૂપીઆ થાય ?
- ૪૦) ૦૧૧ ગજ બનાતનો રૂ. ૧) બેસે તો ૨૭૧૧ ગજનું શું બેસે ?

- ૪૧) ૯૬ ખમીસની શીવગમણી ૩. ૭૨ એડી તો ૭ ની કેટલી ?
 ૪૨) કેટલા પોણા દેાય તો ૩૬ આખા થાય ?
 ૪૩) પદા ગજ કપડામાંથી ૦૦૦ ગજના કેટલા ઉમાલ થાય ?
 ૪૪) ૬. ૨૭ ના ૩૬ રૂમાલ મળ્યા તો એક રૂમાલનું શું પડ્યું ?
 ૪૫) કેટલા પોણે ૬૬ ? કેટલા પોણે ૨૬ ? કેટલા પોણે ૩૨ ?
 ૪૬) પોણા કેટલીવાર લખ્યાં તો ૩૩૦ થાય ?
 ૪૭) મોઝાને રાજ ૦૦૦ શેરચંદી વેતનમાં તો ૪૮ શેર કેટલા દિવસ ચાલે ?
 ૪૮) કેટલા પોણે ૯, ૧૫, ૨૭, ૪૨, ૭૨ ?
 ૪૯) ૩૬ પંડામાંથી પોણા પોણા પેટા કેટલા છોકરાને અપાય ?
 ૫૦) ૦૦૦ આનાનું શેર કાગળું મળે તો ૩. ૦૦૦ નું કેટલું આવે ?
 ૫૧) પોણા દગર ને કેટલા ? પોણા સાં લખ્યા. પોણીસાં લખ્યા.
 ૫૨) કેટલા પોણા દેાય તો પુરેપુરા આખા થાય ?
 ૫૩) ૩. ૦૦૦ એ શેરના ભાવના ૩૦ શેર છરાને બદલે ૩. ૧૦૦ એ
 શેરના ભાવની કેટલી લીગ આપતી ?

મનોચિન્ત ૩. સવાયાનું મુખગણિત.

- ૧) રૂપીઆ ને પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૨) ૫૩૦૦ માં ૧૧ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
- ૩) ૬૩૦૦ રૂપીઆ દત્તા. ને મારા ભાઈ ૧૧ રૂપીઆ આપે તો મારી પાસે કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૪) ૩૮૦૦+૧૧, ૬૭૦૦+૧૧, ૫૬૦૦+૧૧, ૭૦૦+૧૧ કેટલા ?
- ૫) ૧૦+૪૫, ૧૦+૪૭૦, ૧૦+૩૬૧, ૧૦+૭૮૦૦ કેટલા ?
- ૬) ૩. ૭૮૦૦ છે, તેમાંથી સવા રૂપીઆ ખરચ્યો તો બાકી શું રહ્યું ?

- ૭) રૂ. ૪૫ માંથી રૂ. ૧૧ ધર્માદા કર્યો તો કેટલા રહ્યા ?
- ૮) ૭૮૩-૧૧, ૫૭૩-૧૧, ૩૬૧-૧૧, ૧૦૦-૧૧ કેટલા ?
- ૯) ૪૦-૩૮૩, ૬૮૩-૬૭૩, ૮૨૩-૮૧૧, ૭૧૧-૭૦ કેટલા ?
- ૧૦) ૧૧ રૂપીઆમાં શું ઉમેરીએ તો ૨૩ થાય ?
- ૧૧) રૂ. ૩૩૩ છે, ૫ કરવા છે તો કેટલા ખૂટે ?
- ૧૨) ૯×૧૧, ૭૫×૧૧, ૬૯×૧૧, ૭૯×૧૧, ૪૯×૧૧ કેટલા ?
- ૧૩) ૩૭×૧૧, ૬૭×૧૧, ૯૫×૧૧, ૭૦૦×૧૧, ૯૦૦×૧૧ કેટલા ?
- ૧૪) ૧૧ રૂપીએ શેર બદામ મળે તો ૨૯ શેર બદામનું શું બેસે ?
- ૧૫) એક બાંડીમાં ૧૧ ગજ કપડું બાય તો ૪૫ ગજમાંથી કેટલી બાંડી થશે ?
- ૧૬) એક મજૂર રોજ ૧૧ રૂપીઓ કમાય તો ૩૯ દિવસમાં શું કમાશે ?
- ૧૭) ૭૨ તપેલી લેવી છે. એક તપેલીનું વજન ૧૧ શેર થાય છે તો બધી તપેલીનું વજન કેટલા મણુ થશે ? ૪૦ શેર=૧ મણુ.
- ૧૮) રોજ ૧૧ શેર લોટ વપરાય તો મહીનામાં કેટલો વપરાશે ?
- ૧૯) એક છોકરા ૧૧ શેર દૂધ પીએ તો ૬૭ છોકરા કેટલું દૂધ પીશે ?
- ૨૦) ૩૩ રૂપીએ મણુ બદામ મળે તો ૧૧ મણુનું શું બેસશે ?
- ૨૧) સવાયાની ચચ્ચારની પલાખી અવળી બોલો.
- ૨૨) સવાયાની બબ્બેની પલાખી સવળી ને અવળી બોલો.
- ૨૩) ૯૯×૧૧ થી ૭૯×૧૧ સુધી ઉલટા બોલો.
- ૨૪) જેટલા રૂપીઆ તેટલાજ પાવલા ૪૩ વખત લઈ એ તો કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૨૫) રૂ. ૧૧ નું ૧ શેર લી મળે તે ૪૦ રૂપીઆનું કેટલું આવે ?
- ૨૬) એક આનાનું ૧૧ શેર કાળું મળે તો રૂ. ૩ નું કેટલું આવશે.

- ૨૭) હું ૪૧ માણસ પાસે સવા સવા રૂપીઓ માગું છું તો મારું કુલ લેણું કેટલું હશે ?
- ૨૮) એક શેર કારેલાંનો સવા આનો બેસે તો ૬૪ શેર કારેલાંના કેટલા રૂપીઆ બેસે ?
- ૨૯) ૧૨ મળુરને રોજના સવા રૂપીઆ લેખે ૮ દિવસના કેટલા રૂપીઆ મળશે ?
- ૩૦) ૧૫ રૂપીઆ ને ૧૫ પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૩૧) મળુ સાકરના રૂ. ૭૫૫ બેસે તો ૧૧ મળુનું શું બેસે ?
- ૩૨) કેટલાં પાવલાં મળીને સવા રૂપીઓ થાય ?
- ૩૩) સવા રૂપીઆમાં ૦૧ રૂપીઓ કેટલી વાર છે ?
- ૩૪) સવા કાગળમાંથી ૦૧ કાગળ કેટલા થશે ?
- ૩૫) ૮૫ રૂપીઆમાંથી સવા રૂપીઓ કેટલા માણસને અપાય ?
- ૩૬) ૮૦ છોકરા વચ્ચે ૧૦૦ રૂપીઆ વહેંચીએ તો દરેકને શું મળે ?
- ૩૭) ૧૧ શેર વેગાણુનો એક આનો તો ૧૧ મળુ ૮૫૫ શેરનું શું બેસે ?
- ૩૮) એક કોટની શીવડમણી ૧૧ રૂપીઆ લેખે દરજીને મેં ૪૩૫૫ રૂપીઆ આપ્યા ત્યારે કેટલા કોટ શીવડવ્યા હશે ?
- ૩૯) ૯૦ રૂપીઆમાંથી સવા રૂપીઆવાળી કેટલી ટોપીઓ આવશે ?
- ૪૦) એક તાકમાં ૩૭૫ ગજ કપડું છે, તેમાંથી સવા સવા ગજના કેટલા પહેરણુ થશે ?
- ૪૧) ૫૫ રૂપીઆમાં ૪૪ ટોપીઓ લીધી તો એક ટોપીની કિંમત શું પડી ?
- ૪૨) કેટલી વાર સવા લઈએ તો ૮૮૫૫; ૭૩૫૫; ૪૭૫૫; ૧૦૭૫; ૮૭૫ થાય ?
- ૪૩) એક હજમતનો ૧૧ આનો આપવો પડે છે, મેં હજમતે રૂ. ૫૦ આપ્યા ત્યારે કેટલી હજમત કરાવી હશે ?

- ૪૪) ૪૨૫ રૂપિયામાંથી સવા રૂપિયાવાળી કેટલી છત્રીઓ આવશે ?
 ૪૫) કેટલા સવા ૪૫ ? કેટલા સવા ૫૬ ? કેટલા સવા ૪૮૩ ?
 ૪૬) ૪૨ વાર સવા રૂપિયા લેવાને બદલે ૨૫ રૂપિયા કેટલીવાર લઇએ
 તો ચાલે ?
 ૪૭) કેટલા સવા હોય તો પુરેપુરા આખા થાય ?
 ૪૮) ૧૫ આને દોર સુરણ મળે તો ૧૧ રૂપિયાનું કેટલું આવે ?
 ૪૯) ૧૧ સેરનો ૧૧ આનો તો ૧૧ મણનું શું ?

મનોચત્ન ૪. શેરની ધાતનો ઉપયોગ.

- ૧) પૈસા એટલે શું ? રૂપિયા એટલે શું ? પૈસા ને પૈસાભાર અને રૂપિયા
 ને રૂપિયાભારમાં ફેર શું તે સમજાવો.
- ૨) રૂપિયાભાર મધ લેજો એમાં શું સમજાવો ?
- ૩) અધીળના રૂપિયાભાર કેટલા ? અધીળના પૈસાભાર કેટલા ?
- ૪) અધીળ તોળવા માટે કેટલા રૂપિયા મૂકવા ? પૈસા કેટલા મૂકવા
- ૫) ૨૫ રૂપિયાનો ભાર કેટલા પૈસાના ભાર બરાબર છે ?
- ૬) ૪૫ પૈસા મૂકીને તોળવાને બદલે કેટલા રૂપિયા મૂકીને તોળીએ
 તો ચાલે ?
- ૭) અધીળ દરાખ લીધી બીજી વાર અધીળ લીધી કેટલી થઈ ?
- ૮) અધીળ એ વખત લેવાને બદલે એકઠી વખતે કેટલું લેવું ?
- ૯) નવટાંકના અધીળ કેટલા ? કેટલા અધીળનો નવટાંક થાય ?
- ૧૦) નવટાંકના રૂપિયાભાર કેટલા ? નવટાંકના પૈસાભાર કેટલા ?
- ૧૧) નવટાંક તેલમાંથી ૪૫ પૈસાભાર ઢોળાઈ મળું તો કેટલું રહ્યું ?

૧૬]

હમનલાલ મેતીસમ સાહેબ

શાહપોર-સુરત.

- ૧૨) જા. પંસાભાર ખામમાં, ૨૫ રૂપીઆભાર એકચી નાખી તે કેટલું વળન થયું?
- ૧૩) પાશેરના નવટાંક કેટલા? પાશેરના અધાળા કેટલા? પાશેરના રૂપીઆભાર કેટલા? પાશેરના પંસાભાર કેટલા?
- ૧૪) ૨ નવટાંક; ૪ અધાળા; ૧૦ રૂપીઆભાર; ૧૮ પંસાભાર ક્યા કાલેસની બરાબર છે?
- ૧૫) ૧૦ રૂપીઆ, ૧૮ પંસા, ૨ નવટાંક, ૪ અધાળા, એક પાશેર એમાં ભાર કોના વધારે?
- ૧૬) જા. પંસાભાર ખાંડ, અધાળા ઘી અને નવટાંક લોટ લીધા તે બધું મળી કેટલું વળન થયું?
- ૧૭) પાશેર મધમાંથી અધાળા વપરાયું તે કેટલું રહ્યું?
- ૧૮) ૨૫ રૂપીઆભાર મરી, અધાળા નજ, અને જા. પંસાભાર એકચીમાં કેટલી સૂંકા નાખું તે પાશેર વળન થાય?
- ૧૯) પાશેર કોની કોની બરાબર છે? પાશેર અને પાશેર કેટલું?
- ૨૦) કેટલા પાશેરા હોય તે. અચ્છેર જેટલું વળન થાય?
- ૨૧) અચ્છેરના પાશેરા કેટલા? નવટાંક કેટલા? અધાળા કેટલા? રૂપીઆભાર કેટલા? પંસાભાર કેટલા? અચ્છેર કોની કોની બરાબર છે?
- ૨૨) કાટમાં વગર અચ્છેર શી રીતે તોળી આવવું?
- ૨૩) અચ્છેર ઘીમાંથી વાપરતાં ૩ અધાળા રહ્યું ત્યારે કેટલું વપરાયું?
- ૨૪) ૩ વાર નવટાંક સાઢી લીધી, પણ સીસીમાં અચ્છેર સાઢી મળ્યું છે, તે સીસી બરવાને બીજી કેટલી સાઢી લેવી?
- ૨૫) અચ્છેર લોટ ને પાશેર ઘી મળી કેટલું વળન થયું?

- ૨૬) પોણા શેરના પાશેરા કેટલા? નવટાંક કેટલા? અંધાળ કેટલા?
- ૨૭) એકલા પેસાથી પોણા શેર શી રીતે તોળી આપવું?
- ૨૮) ૧૫ રૂપીઆ છે, ધીળ કેટલા રૂપીઆ હોય તો પોણા શેર તોળી અપાય?
- ૨૯) પોણા શેર કોની કોની બરાબર છે?
- ૩૦) પોણાશેર દૂધમાં પાણી પાસ્ટી મેળવ્યું તો 'કેટલું' વળન થયું?
- ૩૧) શેરમાંથી કેટલું વાપરીએ તો પોણા શેર રહે?
- ૩૨) 'શેરના અચ્છેરા કેટલા? પાશેર કેટલા? નવટાંક કેટલા? અંધાળ કેટલા? રૂપીઆભાર કેટલા? પેસાભાર કેટલા?
- ૩૩) શેર કોની કોની બરાબર છે?
- ૩૪) આ રેતીના ઢગલામાંથી આ અંધાળી વડે નવટાંકી, પાશેરા, અચ્છેરા અને શેરીઓ બનાવો.
- ૩૫) નવટાંકની ધાત બોલો. શેરની ધાત બોલો.
- ૩૬) કેટલી વખત નવટાંક લઈએ તો શેર થાય? ૩૧૧ શેર લેવું હોય તો નવટાંક કેટલીવાર લેવું?
- ૩૭) ૧૬ અંધાળના કેટલા શેર? ૭ શેરના, ૧૧ શેરના, ૨૫ શેરના, ૦૧૧ શેરના, ૧૧ શેરના અને પાશેરના અંધાળ કેટલા?
- ૩૮) ૪ શેર તોળવા માટે કેટલા પાશેર ચૂક્યા? ચાર શેરના પાશેરા કેટલા?
- ૩૯) ૩૦ રૂપીઆ છે, એનો ભાર કેટલો? એટલોજ ભાર કેટલા પેસાનો થાય?
- ૪૦) ગાજવાના એક પલામાં પાંચસેરી ચૂકી છે, ને સામા પલામાં પાશેરા મુક્યા છે તો કેટલું લોળાશે?
- ૪૧) ૨૫ પાઈની પાશેર દૂધી મળે તો શેરનું શું બેસે?

- ૪૨) ૨૥ આનાનું શેર દૂધ આવે ત્યારે પોણા શેરનું શું આપવું ?
- ૪૩) ૨૥ આને શેર કરેલાં મળે તો પાશેરનું શું આપવું ?
- ૪૪) બાર વખત અઘાળ અઘાળ મધ લીધું ત્યારે તે કેટલું થયું ?
- ૪૫) શેરમાં જા પૈસાભાર આપ્યું દૂધ મળ્યું ત્યારે પોણા શેર કરતાં કેટલું વધારે અથવા ઓછું મળ્યું ?
- ૪૬) પાંચશેર ને નવટાંક ઘી છે તેમાં કેટલું નાખું તો ૭ શેર થાય ?
- ૪૭) ૮ પૈસાનું શેર દૂધ મળે તો નવટાંકનું શું ? એક પૈસાનું કેટલું આવે ?
- ૪૮) ૮ પાછનું પાશેર દૂધ આવ્યું તો એક આનામાં કેટલું આવશે ?
- ૪૯) ૨૥ શેરના રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૫૦) ૧૫ રૂપીઆભાર કેટલા અઘાળની બરાબર છે ?
- ૫૧) દોઢ પાશેર તે કેટલા રૂપીઆના ભાર બરાબર છે ?
- ૫૨) ૦૧, ૦૨, ૦૩, ૧૧, ૧૨, ને ૨૨ શેરના રૂપીઆભાર કેટલા ?
- ૫૩) દોઢ પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અઘાળ કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ?
- ૫૪) અઢી પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અઘાળ કેટલા ?
- ૫૫) ૧૦, ૨૦, ૩૦, ૪૦, ૫૦, ૬૦, ૮૦, ને ૧૦૦ રૂપીઆભારના શેર કેટલા ?
- ૫૬) કેટલા નવા પૈસાભાર ૧૨ શેર થાય ?
- ૫૭) પોણાશેર ને નવટાંકના રૂપીઆભાર કેટલા ?
- ૫૮) શેર ને પાશેરા વડે પોણાશેર શી રીતે તોળી આપવું ?
- ૫૯) નવટાંક લોટ ને જા પૈસાભાર ઘી મળી કેટલું વજન થાય ?
- ૬૦) અચ્છેર બદામ, પાંચ રૂપીઆભાર સાકર અને ૯ પૈસાભાર એલચી લીધી તેમાં કેટલો લોટ નાખું તો શેર વજન થાય ?
- ૬૧) પોણા શેર ઘીમાંથી ૧૮ પૈસાભાર વપરાયું તો હવે કેટલા શેર રહ્યું ?
- ૬૨) ૩૦ રૂપીઆભાર વધારે કે ૩૬ પૈસાભાર ?

- ૬૩) નવટાંક, પાશૈર, અચ્છેર, પોણા શૈર ને શૈર તોળવું હોય તો કેટલા રૂપીઆ મૂકવા ? પૈસા કેટલા મૂકવા ?
- ૬૪) મારી પાસે એક રૂપીઆભારનું ૩ રૂપીઆભારનું, ૯ રૂપીઆભારનું અને ૨૭ રૂપીઆભારનું એવાં ચાર કાટલાં છે; તેનાથી નવટાંક, પાશૈર, અચ્છેર, પોણાશૈર અને શૈર તોળી આપો.
- ૬૫) ઉપરના ચાર કાટલાંથી એક રૂપીઆભારથી ૪૦ રૂપીઆભાર સુધીમાં જેટલા રૂપીઆભાર માગે તેટલા રૂપીઆભાર તોળી આપો.

મનોયત્ન ૫. મણુની ધાતનો ઉપયોગ.

- ૧) મણુના શૈર કેટલા ? કેટલા શૈરનો મણુ ? શૈરના રૂપીઆભાર કેટલા ?
- ૨) સવા મણુના શૈર કેટલા ? પોણા મણુના શૈર કેટલા ?
- ૩) ૪૮ શૈર તે એક મણુથી કેટલું વધારે, અને સવા મણુથી કેટલું ઓછું ?
- ૪) ૧૫ મણુમાંથી ૩ શૈર લઈએ તો કેટલા શૈર રહે ?
- ૫) ૩૮ શૈર ૦૫૫ મણુથી કેટલું વધારે ? ૦૫૫ મણુ ૩૮ શૈરથી કેટલું ઓછું ? ૩૮ શૈર મણુમાં કેટલું ઓછું ? મણુ એ ૩૮ શૈરથી કેટલું વધારે ?
- ૬) ૧૦૦, ૬૦, ૫૦, ૩૦, ૨૦, ૧૦, શૈરના મણુ કેટલા ? ૦૧, ૦૫, ૦૫૫, ૧૧, ૧૫, અને ૨૫ મણુના શૈર કેટલ ?
- ૭) મણુની દશશૈરી કેટલી ? પાંચશૈરી કેટલી ? અઢીશૈરી કેટલી ? સવાશૈરી કેટલી ? અધમણુઆ કેટલા ?
- ૮) ૨૫ મણુ ૭ શૈરના શૈર કેટલા ?

- ૯) સત્રા મણુની પાંચશેરી કેટલી ? અઢીશેરી કેટલી ? સત્રાશેરી કેટલી ?
- ૧૦) ૧૥ મણુમાંથી પાંચ શેર કેટલી વખત આપી શકાય ? ૧૧ શેર કેટલી વખત આપી શકાય ?
- ૧૧) ૨૫ શેરમાં પાંચ શેર નાખીએ તો કેટલા મણુ થાય ? ૫ શેર કાઢી લઈએ તો કેટલા મણુ રહે ?
- ૧૨) ૩૫ શેરમાંથી ૫ શેર કાઢી લઈએ તો કેટલા મણુ રહે ?
- ૧૩) ૨૥ મણુ ધીમાંથી ૨૫ શેર મળી મયું તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૪) એક મણુ ધી આપવું હોય તો કેટલા રૂપીઆ મૂકીને તોળી આપવું ? પાંચશેર કેટલીવાર તોળવું ?
- ૧૫) મણુ દાળ નેછએ છ, તેમાં ૩૨ શેર છે તો બીજી કેટલી બલાવવી ?
- ૧૬) અઘમણીઓ, દસશેરી, અને પાંચશેરી એક ત્રાજવામાં મૂકીએ તો કેટલા શેર તોળાય ?
- ૧૭) ૦૥ મણુ તે ૩૭ શેરથી કેટલું ઓછું ? ૩૭ શેર તે ૦૥ મણુથી કેટલું વધારે ?
- ૧૮) મણુમાં ૧૦ શેર ઓછું તે કેટલા મણુ કહેવાય ?
- ૧૯) મણુ તોળવા માટે બેશેરીથી કેટલી વખત તોળવું ?
- ૨૦) અઢીશેર કેટલી વખત લઈએ તો મણુ થાય ? મણુની અઢીશેરી કેટલી ? મણુનો ૧૬મે ભાગ શું ?
- ૨૧) કેટલી વખત સત્રાશેર લઈએ તો મણુ થાય ?
- ૨૨) સાત વખત દસ શેર તોળી આપ્યું તો કેટલા મણુ મયું ?
- ૨૩) એક તામડીમાં ૮ શેર દૂધ માય છે, મારે ૨ મણુ લેવું હોય તો તામડી કેટલી વખત લાવી લેવી ?
- ૨૪) મણુના શેર કેટલા ? શેરના અઘોળ કેટલા ? મણુના અઘોળ કેટલા ?

- ૨૫) ૧૥ મણુ અનાજ છે, રોજ બેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે? અને જો રોજ ૩ શેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે?
- ૨૬) શેરથી મણુ કેટલા ગણે: શેર એ મણુનો કેટલામો ભાગ?
- ૨૭) ૨૥ મણુ ૭ શેરમાં કેટલું ઉમેરીએ તો ૩ મણુ થાય?
- ૨૮) ૦૫ મણુમાં ૪૫ શેર ચોણું તે કેટલા શેર?
- ૨૯) પાવલાના ૨૥ શેર ચોણા મળે તો મણુનું શું થાય?
- ૩૦) અડીશેરના બે આસા આપ્યા તો મણુનું શું આપવું?
- ૩૧) ૩૫ ૪૧) એ મણુ: થી મળે તો ૦૫૫ મણુનું શું આપવું?
- ૩૨) ૯ વખત અડીશેર ચણા લીધા તો તે કેટલા થયા?
- ૩૩) ૩૫ શેર અનાજ આપવું હોય તો સવાશેરીથી કેટલી વખત તોળી આપવું? અડીશેરીથી કેટલી વખત તોળવું પડે?
- ૩૪) અડીશેર કેટલી વખત લઈએ તો ૦૫૫ મણુ થાય?
- ૩૫) ૨૫ મણુ તોળવા માટે કેટલા અધમણીઆ મૂક્યા?
- ૩૬) અડી મણુની પાંચશેરી કેટલી? કેટલી પાંચશેરીનો ભાગ ૨૫ મણુ જેટલો થાય?
- ૩૭) અધમણીઆ ને પાંચશેરી વડે ૧૫ શેર શી રીતે તોળી આપવું?
- ૩૮) ભરી પાસે દસશેરો છે; તેનાથી ૨૫ શેર શી રીતે તોળી આપવું?
- ૩૯) ભરી પાસે ૧ શેરનું, ૩ શેરનું, ૯ શેરનું અને ૨૭ શેરનું એવાં આર કાટલાં છે; તે વડે ૧૯, ૨૩, ૨૯, ૩૯ શેર શી રીતે તોળી આપવું?
- ૪૦) ઉપલા કાટલાં વડે ૧, ૨, ૩, ૪, ૫ એમ ૪૦ શેર સુધી કેવી રીતે તોળી આપવું?

પ્રકરણ ૪.

વળન અને કિંમત સંબંધી સમજ.

અચ્છેર બે વખત લઈએ તો કેટલું થાય ? અચ્છેરનું બમણું કેટલું ? પાશેરનું બમણું કેટલું ? નવટાંકનું બમણું કેટલું ? અધોળનું બમણું કેટલું ? સવા રૂપીઆભારનું બમણું કેટલું ?

અધમણુ બે વખત લઈએ તો કેટલું થાય ? દસશેરનું બમણું કેટલું ? પાંચશેરનું બમણું કેટલું ? અઢીશેરનું બમણું કેટલું ? સવાશેરનું બમણું કેટલું ?

અચ્છેરને	રૂ. ૧)	પડે તો	શેરનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)
પાશેરને	રૂ. ૧)	પડે તો	અચ્છેરનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)
નવટાંકને	રૂ. ૧)	પડે તો	પાશેરનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)
અધોળને	રૂ. ૧)	પડે તો	નવટાંકનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)
અધમણુને	રૂ. ૧)	પડે તો	મણુનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)
દસશેરને	રૂ. ૧)	પડે તો	અધમણુનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)
પાંચશેરને	રૂ. ૧)	પડે તો	દસ શેરનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)
અઢીશેરને	રૂ. ૧)	પડે તો	પાંચશેરનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)
સવાશેરને	રૂ. ૧)	પડે તો	૨૥ શેરનું	થું ?	જ. રૂ. ૨)

ઉપરના હિસાબમાં તમે વળન કેટલા ગણું લીધું ? જ. બમણું.
કિંમત કેટલા ગણી આપી ? જ. બમણી. બમણું વળન લઈએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. બમણી. ચાર ગણું વળન લઈએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? ચારગણી. આઠ ગણું વળન લઈએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. આઠગણી.

ઉપરના હિસાબો પરથી કઈ રીત નીકળી ? જ.

૧) જેટલા ગણું વજન લઈએ તેટલા ગણી કિંમત આપવી પડે.

બમણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણું મળે ? જ.
બમણું. ચાર ગણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણું મળે ?
જ. ચાર ગણું વજન મળે. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ.

૨) જેટલા ગણી કિંમત આપીએ તેટલા ગણું વજન મળે.

શેરનું અડધું કેટલું ? અચ્છરનું અડધું ? પાંચશેરનું અડધું ?
નવટાંકનું અડધું ? અધાળનું અડધું કેટલું ?

મણનું અડધું કેટલું ? અધમણનું અડધું કેટલું ? દસશેરનું
અડધું ? પાંચશેરનું અડધું ? અઢીશેરનું અડધું ? સવાશેરના અધાળા
કેટલા ? સવાશેરનું અડધું ?

શેરનો	૩. ૧) પડે તો અચ્છરનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
અચ્છરનો	૩. ૧) પડે તો પાંચશેરનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
પાંચશેરનો	૩. ૧) પડે તો નવટાંકનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
નવટાંકનો	૩. ૧) પડે તો અધાળનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
અધાળનો	૩. ૧) પડે તો સવા રૂપીઆભારનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
મણનો	૩. ૧) બેસે તો અધમણનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
અધમણનો	૩. ૧) બેસે તો દસશેર કે ૦૧ મણનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
દસશેરનો	૩. ૧) બેસે તો પાંચશેરનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
પાંચશેરનો	૩. ૧) બેસે તો અઢીશેરનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
અઢીશેરનો	૩. ૧) બેસે તો સવાશેરનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥
સવાશેરનો	૩. ૧) બેસે તો દસ અધાળનું	શું બેસે ? જ. ૩. ૦૥

ઉપરના દિશાઓમાં તમે વજનનો કેટલામો ભાગ ભાગ લીધો ? જ. અડધા ભાગ. કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપ્યો ? જ. અડધો ભાગ. વજનનો ચોથો ભાગ લઈ એ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ચોથો ભાગ. વજનનો આઠમો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. આઠમો ભાગ. વજનનો સોળમો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. સોળમો ભાગ. વજનનો ૩૨ મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ૩૨ મો ભાગ. વજનનો ૪૦ મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ૪૦ મો ભાગ. વજનનો ૧૬૦૦ મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. સોળમેમો ભાગ. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ?

જ. ૩) વજનનો જેટલામો ભાગ લઈએ તેટલામો ભાગ કિંમતનો આપવો પડે.

કિંમતનો અડધો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે ? જ. અડધો. કિંમતનો ચોથો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે ? જ. ચોથો ભાગ મળે. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ?

જ. ૪) કિંમતનો જેટલામો ભાગ આપીએ તેટલામો ભાગ વજનનો મળે.

ત્રીજી ચોપડીનો ડિક્ટેશન શિક્ષક ત્રણ આના.

મુરત જિલ્લાનો “ભૂગોળ શિક્ષક” ત્રણ આના.

ગુજરાતની સામાન્ય ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ૩ આના.

રૂપીઆના અડધા ૨	શેરના અચ્છેરા ૨	મણુના અધમણીઆ ૨
રૂપીઆના પાવલા ૪	શેરના પાશેરા ૪	મણુના હસશેરા ૪
રૂપીઆની એઆની ૮	શેરના નવટાંકા ૮	મણુની પાંચશેરી ૮
રૂપીઆના આના ૧૬	શેરના અધોળા ૧૬	મણુની અદીશેરી ૧૬
રૂપીઆના હણુ ૩૨	શેરના ૧૧ રૂ. ભાર ૩૨	મણુની સવાશેરી ૩૨
રૂ.ના અઢી હોકડા ૪૦	શેરના રૂ. ભાર ૪૦	મણુના શેર ૪૦

હોકડાની ધાત.	કુડાા હોકડાનો રૂ. ૦ાાા
૬૧ હોકડાનો રૂ. ૦)~	૧૦૦ હોકડાનો રૂ. ૧)
૧૨૧ હોકડાના રૂ. ૦)~	
૧૮૧ હોકડાના રૂ. ૦)~	૧૦૦ હોકડાનો રૂ. ૧)
૨૫ હોકડાનો રૂ. ૦	૨૦૦ હોકડાના રૂ. ૨)
૩૧ હોકડાનો રૂ. ૦~	૩૦૦ હોકડાના રૂ. ૩)
૩૭૧ હોકડાનો રૂ. ૦~	૪૦૦ હોકડાના રૂ. ૪)
૪૩૧ હોકડાનો રૂ. ૦~	૫૦૦ હોકડાના રૂ. ૫)
૫૦ હોકડાનો રૂ. ૦	૬૦૦ હોકડાના રૂ. ૬)
૫૬૧ હોકડાનો રૂ. ૦~	૭૦૦ હોકડાના રૂ. ૭)
૬૨૧ હોકડાનો રૂ. ૦~	૮૦૦ હોકડાના રૂ. ૮)
૬૮૧ હોકડાનો રૂ. ૦~	૯૦૦ હોકડાના રૂ. ૯)
૭૫ હોકડાનો રૂ. ૦	૧૦૦૦ હોકડાના રૂ. ૧૦)
૮૧ હોકડાનો રૂ. ૦~	
૮૭૧ હોકડાનો રૂ. ૦~	૧ હોકડો લગભગ ૨ પાઇ

શેરનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ અડધાનું અચ્છેર
૨. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ પાવલાનું પાશેર
૩. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલીજ બેઆનીનું નવટાંક
૪. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ આનાનું અધાળ
૫. જેટલે રૂપીએ શેર તેટલાજ ઢાળુનું ૧૧ રૂપીઆભાર
૬. જેટલે રૂપીએ શેર તેથી અઢી ગણે ૪ દોકડે રૂપીઆભાર
૭. જેટલે આને શેર તેટલાજ ઢાળુનું અચ્છેર
૮. જેટલે આને શેર તેટલાજ સવાકાનું પાશેર
૯. જેટલે આને શેર તેટલાજ અધલાનું નવટાંક
૧૦. જેટલે આને શેર તેટલાજ ઉપઆનાનું અધાળ
૧૧. જેટલે આને શેર તેથી અઢી ગણી બદામે રૂપીઆભાર
૧૨. જેટલા આનાનું અધાળ તેટલાજ રૂપીઆનું શેર

મણનાં લેખાંની કુંચીઓ.

૧. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ અડધાનું અધમણ
૨. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ પાવલાનું દસશેર
૩. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલીજ બેઆનીનું પાંચ શેર
૪. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ આનાનું અઢી શેર
૫. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ ઢાળુનું સવાશેર
૬. જેટલે રૂપીએ મણ તેટલાજ સવાકાનું દસ અધાળ
૭. જેટલે રૂપીએ મણ તેથી અઢી ગણે દોકડે શેર
૮. જેટલે આને મણ તેટલાજ ઢાળુનું અધમણ

૪એક દોકડાની લગભગ ૨ પાઈ થાય, *૧ ઉપઆનાની ૦.૧૧ પાઈ

- ૯) જેટલે આને મણુ તેટલાજ સવાકાનું દસશેર
 ૧૦) જેટલે આને મણુ તેટલાજ અઘેલાનું પાંચ શેર
 ૧૧) જેટલે આને મણુ તેટલાજ ઉપઆનાનું અઢી શેર
 ૧૨) જેટલે આને મણુ તેથી અઢીગણી બદામે શેર
 ૧૩) જેટલા આનાનું ૨૥ શેર તેટલાજ રૂપીઆનું મણુ.

રૂપીઆભારના અઘોળ અને શેરની અઢીશેરી કરવાની સહેલી રીત.

૧૧ રૂપીઆભાર=૦૥ અઘોળ થાય છે, માટે જે રૂપીઆભાર સવાયાના આંકમાં આવે તેના અઘોળા થઇ શકે. રૂપીઆભારમાં જેટલી વખત સવા દેાય તેના અર્ધા કરવાથી અઘોળ થાય તેજ મુજબ શેરની અઢીશેરી પણ થાય. જેમકે ૨૭૥ રૂપીઆભારના અઘોળ કેટલા? ૨૭૥ શેરની અઢીશેરી કેટલી? $૨૭૬ \div ૧૧ = ૨૨$, $૨૨ \times ૦૥ = ૧૧$ અઘોળ. $૨૭૬ \div ૧૧ = ૨૨$. $૨૨ \times ૦૥ = ૧૧$ અઢીશેરી.

મનોયત્ન ૬.

- ૧) રૂ. ૧) તું શેર તો ૧ અઘોળનું શું?
 ૨) રૂ. ૨) તું શેર તો ૧ અઘોળનું શું?
 ૩) રૂ. ૫) તું શેર તો અઘોળનું શું?
 ૪) રૂ. ૭૫ તું શેર તો ૧ અઘોળનું શું?
 ૫) રૂ. ૭૫ તું શેર તો નવટાંકનું શું?
 ૬) રૂ. ૭૫ તું શેર તો શેર ૦૮ તું શું?
 ૭) રૂ. ૧૮૥ તું શેર તો અઘોળનું શું?
 ૮) રૂ. ૨૩૮ તું શેર તો ૦૮ શેરનું શું?

- ૬) રૂ. ૪૫ નું શેર તો ૨૫ રૂપિયાભારનું થું ?
 ૧૦) રૂ. ૧૫૫ નું શેર તો ૪૫ પૈસાભારનું થું ?
 ૧૧) રૂ. ૧૮૫ નું શેર તો ૧૫ રૂપિયાભારનું થું ?
 ૧૨) રૂ. ૧૫ નું શેર તો રૂપિયાભારનું થું ?
 ૧૩) રૂ. ૧૦ નું શેર તો ૨ રૂપિયાભારનું થું ?
 ૧૪) ૧૫ આનાનું અધોળ તો શેરનું થું ?
 ૧૫) રૂ. ૦૫૫ નું ૨૫ રૂપિયાભાર તો શેરનું થું ?
 ૧૬) ૦૫ આનાનું અધોળ તો શેરનું થું ?
 ૧૭) રૂ. ૦૫૫ નું ૪૫ પૈસાભાર તો શેરનું થું ?
 ૧૮) રૂ. ૦૫૫ નું શેર તો નવટાંકનું થું ?
 ૧૯) ૨૫ આનાનું નવટાંક તો શેરનું થું ?
 ૨૦) રૂ. ૧ નું મળુ તો ૨૫ શેરનું થું ?
 ૨૧) રૂ. ૨ નું મળુ તો ૨૫ શેરનું થું ?
 ૨૨) રૂ. ૪ નું મળુ તો ૨૫ શેરનું થું ?
 ૨૩) રૂ. ૩૫ નું મળુ તો ૨૫ શેરનું થું ?
 ૨૪) રૂ. ૮૫ નું મળુ તો ૫ શેરનું થું ?
 ૨૫) રૂ. ૬૫ નું મળુ તો ૦૫ મળુ ૨૫ શેરનું થું ?
 ૨૬) રૂ. ૨૩૫૫ નું મળુ તો ૨૫ શેરનું થું ?
 ૨૭) રૂ. ૧૫૫ નું મળુ તો ૦૫ મળુનું થું ?
 ૨૮) રૂ. ૭૫ નું મળુ તો ૨૫ શેરનું થું ?
 ૨૯) રૂ. ૧૫ નું મળુ તો ૫ શેરનું થું ?
 ૩૦) રૂ. ૨૮૫ નું મળુ તો ૧૫ શેરનું થું ?
 ૩૧) રૂ. ૨૫ નું મળુ તો ૧ શેરનું થું ?

- ૩૨) ૩. ૩જા નું મણુ તો ૨ શેરનું શું ?
 ૩૩) ૪ા આનાનું ૨ા શેર તો મણુનું શું ?
 ૩૪) ૩. ૦ા૦ા નું ૨ા શેર તો મણુનું શું ?
 ૩૫) ૩ા આનાનું ૨ા શેર તો મણુનું શું ?
 ૩૬) ૩. ૦)જા નું ૨ા શેર તો ૧ મણુનું શું ?
 ૩૭) ૩. ૦ાનું મણુ તો ૫ શેરનું શું ?
 ૩૮) ૩. ૦)નું ૫ શેર તો મણુનું શું ?
 ૩૯) ૩. ૧) નું ૭ શેર તો એક આનાનું કેટલું ?
 ૪૦) ૩. ૧) નું ૪ા શેર તો ૩. ૦)નું કેટલું ?
 ૪૧) ૩. ૧) નું ૩ મણુ તો એક આનાનું કેટલું ?

ગુજરાતના ઇતિહાસની વાર્તા૩પી

~~૩૦૦૦~~ રસિક પ્રશ્નોત્તરમાળા છ આના.

પ્રકરણ ૫

આંક અને ધાતના વ્યવહારિક પરચુરણ હિસાબ.

મનોયતન ૭. સૂચના:-હિસાબ વ્યાવહારમાં લાગુ પાડી પૂછવા.

- ૧) ૫ શેરના ૩. ૦ાજા તો મણુનું શું ?
 ૨) દસશેરના ૬ આના તો ૨ મણુનું શું ?
 ૩) ૪ આનાનું ૮ શેર તો ૦ા આનાનું કેટલું ?
 ૪) ૧૨ શેરના ૬ આના તો ૦ા આનાનું કેટલું ?
 ૫) ૩. ૦ા નું મણુ તો ૧ આનાનું કેટલું ?
 ૬) ૩. ૦ાનું મણુ તો ૩. ૦)જા નું કેટલું ?
 ૭) ૩. ૧) નું ૧ા શેર તો ૨ા મણુ ૮ા શેરનું શું ?

૩૨] ગુજરાતના ઇતિહાસની વાતો રૂપી—

- ૮) રૂ. ૨૥ એ મળુ તો ૨૦૭૩ રૂપીઆમાં કેટલા મળુ આવે ?
- ૯) રૂ. ૮) નું મળુ તો ૨૧૬ રૂપીઆનું કેટલા મળુ ?
- ૧૦) રૂ. ૨૧) નું ૧૧ મળુ ૨૥ શેર તો ૬ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૧૧) ૬૩ શેરના ૪૨ પૈસા તો ૧૥ શેરનું શું ?
- ૧૨) ૫ પૈસાનું ૩૫ શેર તો ૬ પૈસાનું કેટલું ?
- ૧૩) ૩૦ શેરના ૨૪ પૈસા તો ૬૧ શેરનું શું ?
- ૧૪) મળુના ૨૥ રૂપીઆ તો ૧૭૩ રૂપીઆનું કેટલા મળુ ?
- ૧૫) રૂ. ૨૫)નું ૧૥ મળુ તો ૧૭૩ મળુનું શું ?
- ૧૬) ૩ મળુના ૩૥૩ રૂપીઆ તો ૧૨ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૧૭) ૨૦ મળુના ૧૬૨ રૂપીઆ તો ૧૨ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૧૮) ૦૥ મળુ ૧૭ શેરના ૧ રૂપીઆ તો ૧૥ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૧૯) ૧૭ મળુ તેલના ૧૦૫ રૂપીઆ તો ૩ મળુ તેલનું શું ?
- ૨૦) રૂપીઆ ૨૪) નું ૩૦ મળુ તો ૧૮ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૨૧) રૂ. ૧૧ નું ૧૥ મળુ તો ૬૩૩૩ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૨૨) ૧૨ શેરના ૩૦ આના તો ૭૩ આનાનું કેટલું ?
- ૨૩) ૪૫ તસુના ૧૫ આના તો રૂ. ૧)૭૩૩૩ નું કેટલું ?
- ૨૪) ૮ આનાનું શેર તો ૧૦ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૨૫) એક પૈસાનું ૨૥ શેર તો રૂ. ૧) નું કેટલું ?
- ૨૬) રૂ. ૦૥ નું શેર તો ૧૧ મળુનું શું ?
- ૨૭) રૂ. ૨૥ નું મળુ તો ૩૦ મળુનું શું ?
- ૨૮) ૫ શેરનો ૧૥ રૂપીઆ તો ૧૥ મળુનું શું ?
- ૨૯) રૂ. ૧૥ નું મળુ તો ૬૬ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૩૦) રૂ. ૧)નું ૦૥ શેર તો ૫૧ રૂપીઆનું કેટલું ?

- ૩૧) રૂ. ૦નું શેર તો ૬૧ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૩૨) રૂ. ૦)ના નું અધોળ તો શેરનું શું ?
- ૩૩) રૂ. ૧)નું ૧૫ મળુ તો ૪૮ મળુનું શું ?
- ૩૪) રૂ. ૧)ની ૨૪ પેનશીય તો ૧૧ રૂપીઆની કેટલી ?
- ૩૫) રૂ. ૧૧ ની ૨૫ શેર બરરી મળે તો રૂ. ૬) ની કેટલી આવે ?
- ૩૬) મળુ ધર્મમાંથી ૮ વખત સરખા દળવા આપ્યા ત્યારે દરેક વખતે કેટલા આપ્યા હશે ?
- ૩૭) ૫૦ માણસો વચ્ચે ૨૫ માણુ દૂધ વપરાયું ત્યારે ૭ માણુસે કેટલું દૂધ પીધું હશે ?
- ૩૮) એક શેરની ૩ કરી ચઢે ત્યારે ૧૧ માણુની કેટલી ચઢશે ?
- ૩૯) રૂ. ૧)ની ૨૩ શેર બુવાર મળે તો ૦૫ મળુ ૮૫૫ શેરનું શું ?
- ૪૦) ૬ કરીનો રૂ. ૧) બેસે તો ૨૫ રૂપીઆમાં કેટલી કરી આવે ?
- ૪૧) રૂ. ૬)ની મળુ કરી મળે તો રૂ. ૧૭૪)ની કેટલા મળુ આવશે ?
- ૪૨) રૂ. ૧)નું ૦૫૫ શેર ઘી મળે તો રૂ. ૩૦૦)નું કેટલું આવશે ?
- ૪૩) ૧૫ શેરના ૭૫ રૂપીઆ તો ૧ શેરનું શું ?
- ૪૪) ૧૫ શેરના ૬૦ પનાસાં ચઢે તો ૨૫ શેરનાં કેટલાં ચઢશે ?
- ૪૫) મળુ કારેલાના ૨૫ રૂપીઆ તો ૦૫૫ મળુનું શું ?
- ૪૬) રૂ. ૬)નું ૧૫ મળુ તો મળુનું શું ?
- ૪૭) ૨૫ મળુના ૧૨૫ રૂપીઆ તો ૭ મળુનું શું ?
- ૪૮) ૪ પાઈની ૩ પેન તો ૪ આનાની કેટલી ?
- ૪૯) ૩ આનાનું એક શેર તો ૦૫૫ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૫૦) રૂ. ૧૬૫નું ૧૫ મળુ તો ૧૩૫૫ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૫૧) ૨૫ મળુના ૧૨૫ રૂપીઆ તો ૭૫ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૫૨) ૪ શેરનો ૧૧ રૂપીઆ તો મળુનું શું ?

- ૫૩) રૂ. ૯) નું ૧૩૫ મળુ તો ૭ રૂપીઆનું કેટલું ?
 ૫૪) રૂ. ૧૬૧ નું ૧૩ મળુ તો ૩૫૫ રૂપીઆનું કેટલું ?
 ૫૫) ૨૧) શેર ચાના રૂ. ૨૬૧ બેસે તો રૂ. ૩૫૫ માં કેટલી આવશે ?
 ૫૬) ૩ મળુ તેલના રૂ. ૪૫) બેસે તો ૧૦ શેરનું શું ?
 ૫૭) રૂ. ૨૫ થી રૂ. ૭૨૫ રૂપીઆ કેટલા ગણા છે ?
 ૫૮) રૂ. ૧૫ ની એક ટોપી તો ૭૩૫ રૂપીઆમાં કેટલી ટોપી આવે ?
 ૫૯) રૂ. ૭૩૫ માં રૂ. ૧૫ કેટલી વાર છે ?
 ૬૦) ૧૫ રૂપીઆ રૂ. ૭૩૫ માં કેટલી વાર છે ?
 ૬૧) રૂ. ૪)નું શેર તો ૫ રૂપીઆભારનું શું ? નવરાંકનું શું ?
 ૬૨) રૂ. ૫)નું શેર તો ૩ પાશેરનું શું ?
 ૬૩) રૂ. ૮)નું શેર તો રૂ. ૬)નું કેટલું ?
 ૬૪) રૂ. ૯)નું શેર તો રૂ. ૨૧ નું કેટલું ?
 ૬૫) રૂ. ૪૫૫ નું શેર તો રૂ. ૨૧ નું કેટલું ?
 ૬૬) રૂ. ૨૫ નું શેર તો રૂ. ૪૦)નું કેટલું ?
 ૬૭) રૂ. ૦)નું શેર તો ૧૦ ચાનાનું કેટલું ?
 ૬૮) રૂ. ૧૫નું શેર તો રૂ. ૪૯૫ નું કેટલું ?
 ૬૯) રૂ. ૧૫નું શેર તો રૂ. ૪૯૫ નું કેટલું ?
 ૭૦) રૂ. ૦૫૫ નું શેર તો રૂ. ૫૨૫ નું કેટલું ?
 ૭૧) રૂ. ૨૫ નું શેર તો રૂ. ૫૨૫ નું કેટલું ?
 ૭૨) રૂ. ૦)નું રૂપીઆભાર તો શેરનું શું ?
 ૭૩) રૂ. ૦)નું ૫ શેર તો મળુનું શું ?
 ૭૪) રૂ. ૧૧ નું ૧૦ શેર તો ૧૫ મળુનું શું ?
 ૭૫) રૂ. ૩)નું ૦૫ મળુ તો ૨૫ શેરનું શું ?
 ૭૬) રૂ. ૦)નું ૧૧ શેર તો ૧૫ મળુનું શું ?

- ૭૭) રૂ. ૨૫૦ શેર તો મળુનું શું ?
 ૭૮) રૂ. ૨૫૦ શેર તો અધોળનું શું ?
 ૭૯) રૂ. ૬૦૦ શેર તો પાશેરનું શું ?
 ૮૦) રૂ. ૨૫૦ શેર તો દસ રૂપિયાભારનું શું ?
 ૮૧) રૂ. ૮૦૦ શેર તો ૧૮ પૈસાભારનું શું ?
 ૮૨) રૂ. ૪૫૦ શેર તો ૮ અધોળનું શું ?
 ૮૩) રૂ. ૭૫૦ શેર તો ૪ નવટાંકનું શું ?
 ૮૪) રૂ. ૧૫૦૦ શેર તો ૨૦ રૂપિયાભારનું શું ?
 ૮૫) રૂ. ૨૫૦૦ શેર તો ૩૦ રૂપિયાભારનું શું ?
 ૮૬) રૂ. ૨૫૦ શેર તો ૦.૫૫ શેરનું શું ?
 ૮૭) રૂ. ૫૫૦ શેર તો ૧૨ અધોળનું શું ?
 ૮૮) રૂ. ૨૫૦ શેર તો ૧.૫ અધોળનું શું ?
 ૮૯) રૂ. ૩૫૦ શેર તો ૬ નવટાંકનું શું ?
 ૯૦) રૂ. ૨૨૫૦ શેર તો ૯ રૂપિયાનું કેટલું ?
 ૯૧) રૂ. ૦.૫૦ ૧૦ રૂપિયાભાર તો ૨૫ શેરનું શું ?
 ૯૨) રૂ. ૦.૫૦ પાંચ રૂપિયાભાર તો ૨૫ શેરનું શું ?
 ૯૩) રૂ. ૦.૫૦ ૨૫ રૂપિયાભાર તો શેરનું શું ?
 ૯૪) રૂ. ૦.૫૦ પાંચ રૂપિયાભાર તો ૨ શેરનું શું ?
 ૯૫) રૂ. ૧૫૦૦ શેર તો ૧ રૂપિયાભાર તો ૧ શેરનું શું ?
 ૯૬) રૂ. ૧૫૦૦ શેર તો ૪ અધોળનું શું ?
 ૯૭) ૩ આનાનું ૨૫ શેર તો મળુનું શું ?
 ૯૮) રૂ. ૦.૫૦ શેર તો મળુનું શું ?
 ૯૯) રૂ. ૦.૫૦ શેર તો મળુનું શું ?
 ૧૦૦) રૂ. ૦.૫૦ ૨૫ શેર તો મળુનું શું ?

- ૧૦૧) ૨૥ શેરના ૩ આના તો મળુનું શું ?
 ૧૦૨) પાશેરનો ૧૧ આનો તો શેરનું શું ?
 ૧૦૩) નવટાંકનો ૧૧ આનો તો શેરનું શું ?
 ૧૦૪) ૨૧ આનાનું નવટાંક તો અચ્છેરનું શું ?
 ૧૦૫) ૩. ૨૥નું શેર તો ૩પીઆનું કેટલું ?
 ૧૦૬) ૧૧ મળુના ૩. ૧૦) તો અઘીશેરનું શું ?
 ૧૦૭) ૩. ૫)નું મળુ તો ૩. ૧)નું કેટલું ?
 ૧૦૮) ૩. ૨૦)નું મળુ તો ૩. ૨૥નું કેટલું ?
 ૧૦૯) ૩. ૦૥૩નું શેર તો ૧૧ શેરનું શું ?
 ૧૧૦) ૩. ૦૥૩નું પાંચ ૩પીઆભાર તો શેરનું શું ?
 ૧૧૧) ૧૧ આનાની શેર પાપડી મળે તો ૧૧ મળુ ૩ શેરનું શું ?
 ૧૧૨) ૨૥ ૩પીઆભારના ચાર આના તો શેરનું શું ?
 ૧૧૩) ૩ શેરના ૩. ૯) તો ૦૥૩ મળુનું શું ?
 ૧૧૪) ૩. ૦'૩નું ૧૧ શેર તો મળુનું શું ?
 ૧૧૫) ૨૥ શેરનો ૩. ૧) તો મળુનું શું ?
 ૧૧૬) ૩. ૦નું શેર તો મળુનું શું ?
 ૧૧૭) ૪ શેરના ૬ ૩પીઆ તો ૩૯ શેરનું શું ?
 ૧૧૮) ૨૭ પાઈનું શેર દૂધ મળે તો ૩. ૧૥૩નું કેટલું ?
 ૧૧૯) ૫ અધાળના ૭૥ આના તો શેરનું શું ?
 ૧૨૦) ૩. ૧૥ એ મળુ મીઠું મળે તો ૩ આનાનું કેટલું આવે ?
 ૧૨૧) ૩. ૧૨૥નું મળુ તો ૧૧ ૩પીઆમાં કેટલું આવશે ?
 ૧૨૨) એક આનાનું શેર ૦)૦૥૩ ઘી મળે તો ૩. ૧)નું કેટલું ?
 ૧૨૩) ૩. ૦)નું અધાળ ઘી મળે તો શેરનું શું ?

- ૧૨૪) ૨૥ શેરના ૩ આના તો શેર ૦૥નું શું ?
- ૧૨૫) ૦૥ શેર દૂધનો એક આનો ૩. ૧૧ નું કેટલું ?
- ૧૨૬) એક આનાનું ૨૥ શેર તો ૨૥ મળુનું શું ?
- ૧૨૭) ૧૬ રૂપીઆનું ૧ મળુ તો ૨૥ શેરનું શું ?
- ૧૨૮) ૩. ૦૥નું ૨૥ શેર તો ૩. ૧૫નું કેટલું ?
- ૧૨૯) ૨૦ ધાના ૫ રૂપીઆ તો ૩ ધાનું શું ?
- ૧૩૦) ૧ રૂપીઆનું ૦૥ શેર તો ૧૧ મળુનું શું ?
- ૧૩૧) ૫ આનાનું ૨૥ શેર તો મળુનું શું ?
- ૧૩૨) ૫૬ દોઢ પાઈ વટાવીએ તો કેટલી પાઈ આવે ?
- ૧૩૩) ૩૭૫ મળુના કોઠારમાંથી ૧૧ મળુના કેટલા ટોપલા ભરાય ?
- ૧૩૪) મારી પાસે ૩૧૧ મળુ આનાજ છે. કોઠારમાં ૪૦ મળુ માય છે.
તો કોઠાર ભરવાને કેટલું આનાજ લાવવું ?
- ૧૩૫) ૦૥ રૂપીઆ કેટલી વાર લઈ તો ૭૨ રૂપીઆ થાય ?
- ૧૩૬) ૩. ૭૨માં ૩. ૦૥ કેટલી વાર છે ?
- ૧૩૭) ૩. ૦૥ વાળી ૭૨ રૂપીઆમાંથી કેટલી ટોપીઆ આવે ?
- ૧૩૮) ૩. ૫૫ માંથી ૦૥ રૂપીઆની એક એવી કેટલી ચોપડીઆ આવશે ને શું વધશે ?
- ૧૩૯) મને પહેલે દિવસે ૩. ૩૥, બીજે દિવસે ૩. ૧૥, ત્રીજે દિવસે ૩. ૨૥ અને ચોથે દિવસે ૩. ૧૥ ખરચ થયો ત્યારે કુલ કેટલો ખર્ચ થયો ?
- ૧૪૦) ૩૥ મળુ ભુવાર, ૨૥ મળુ બપોર અને ૬૧ મળુ બીજા રી લાવ્યો ત્યારે કેટલા મળુ આનાજ લાવ્યો ? જો ૬૨ મળુની જરૂર હતી કિંમત ૪ રૂપીઆ હોય તો કેટલા રૂપીઆ આપના પડે ?

- ૧૪૧) જાા મણુ પાંચ શેર ધડમાંથી ૧ા મણુ દળવા આપ્યા ત્યારે બાકી કેટલા રહ્યા ?
- ૧૪૨) ૩૭૫ શેર આપ્યામાં બીજા કેટલા નાખું તો ૧ા મણુ થાય ?
- ૧૪૩) ૧૫ માર્કિસ ચાલનાં ૧૭૫ કલાક લાગે તો ૧૭૨ માર્કિસ ચાલતાં કેટલો વખત લાગશે ?
- ૧૪૪) રૂ. ૧)નું દોઢ વાર કપડું મળે તો રૂ. ૧૭૦૦)નું કેટલું આવશે ?
- ૧૪૫) ૬૧ પાછડીના રૂ. ૧૫૨૫ બેસે તો ૧૬ પાછડીનું શું બેસે ?
- ૧૪૬) રૂ. ૨)જીનું ૦૧ મણુ ૧૭૫ શેર તો રૂ. ૦૧જીનું કેટલું ?
- ૧૪૭) રૂ. ૧૫૫૫ની ૮૧૭ નારંગી મળે તો ૧૭ આનાની કેટલી ?
- ૧૪૮) ૧૫ રૂપીઆનું ૨૪ તસુ તો ૧૭ આનાનું કેટલું ?
- ૧૪૯) ૧ રૂપીઆની ૨૪ નારંગી મળે તો ૯ નારંગીનું શું ?
- ૧૫૦) ૧ લીટીમાં ૯ શબ્દ માય છે, તો ૨૩૪ શબ્દની કેટલી લીટી થશે ?
- ૧૫૧) ૩૬ તસુના જાા રૂ. બેસે તો ૩ તસુનું શું ?
- ૧૫૨) કેટલા રૂપીઆમાંથી ૦૫૫ વાળી ૬૬ ટોપી આવે ?
- ૧૫૩) દરેક બ્રાહ્મણને રૂ. ૧૫૫ આપતાં રૂ. ૪૯૫૫ ખરચ થયો ત્યારે કેટલા બ્રાહ્મણો હશે ?
- ૧૫૪) એક નિશાળમાં ૧૩૫ પેંડા વહેંચ્યા, શેરનાં પાંચ પેંડા થાય છે. ત્યારે પેંડા કેટલા શેર હશે ?
- ૧૫૫) ક્યા ક્યા પલાખાનો જત્રાખ ૨૫, ૭૨, ૧૦૮, ને ૧૪૫ આવે ?
- ૧૫૬) દરેક લિખારીને એકેક પાઈ આપતાં રૂ. ૧)ની પાઈ વપરાઈ ત્યારે લિખારી કેટલા હશે ?
- ૧૫૭) ૧૫ મણુ ૬ શેર ખરચી છે, દરેક સાધુને જો ૧૫ શેર આપું તો કેટલા સાધુને આપી શકાય ?

૧૫૮) ૩. ૧૥ છે, બીજા ધોરણના “મુખગણિત શિક્ષક”ના બે આના બેસે છે, તે કટલા “મુખગણિત શિક્ષક” આવશે ?

૧૫૯) ૩. ૩૭માં ૧૫ છત્રી લીધી તો એલેખે ૧૭ છત્રીનું શું બેસે ?

૧૬૦) ૨૪ ચોપડીના ૩. ૩૫ બેસે તો ૧૬ ચોપડીનું શું બેસે ?

૧૬૧) ૧૭ મણુ બગાડના ૩. ૪૨૫ તો ૩. ૧૫)માં કટલા મણુ આવે ?

૧૬૨) ૭૫ માણુસ વચ્ચે ૩. ૧૧૨૫ વડે વ્યા તો ૧૫ માણુસના મળીને કટલા રૂપીઆ થશે ?

૧૬૩) ૪૭ પુરસીના ૩. ૧૧૭૫ બેઠા તો ૧૬૯ પુરસીનું શું બેસે ?

૧૬૪) દોઢ રૂપીઆવાળી ૩૦ ચોપડી લઈને ૩. ૨૫ વાળી કટલી ચોપડી આપવી ?

૧૬૫) ૩. ૮૫માં ૧૭ ખડીઆ મળે છે તો ૩. ૩૫)માં કટલા આવશે ?

૧૬૬) ૬ મહીનામાં ૩. ૧૫૬) બચાવું છું તો ૨૩૪) બચાવવાને કટલો વખત લાગશે.

૧૬૭) ૬ મણુ લોટના ૩. ૩૦) તો ૩૬ મણુનું શું ?

૧૬૮) ૧૫ કેરીના ૩. ૩૫ તો ૩. ૫)માં કટલી કેરી આવશે ?

૧૬૯) ૧૭ મણુ દૂધના ૩. ૧૦૨) તો ૫૧ મણુનું શું ?

૧૭૦) ૧૩ ઘોડાના ૩. ૧૦૪૦ બેઠા તો ૫૨ ઘોડાનું શું બેસશે ?

૧૭૧) ૩. ૩૭) માંથી ૩. ૨૫ વાળી કટલી છત્રી આવે ને શું વધે ?

૧૭૨) ૩. ૨૫ વાળી ૩૫ ટોપી લેતાં ૩. ૦૫ વધ્યો ત્યારે કટલા રૂપીઆ હોવા જોઈએ ?

૧૭૩) કઈ સંખ્યાને ૧૫ થી ગુણીએ તો ૧૪૪ આવે ?

૧૭૪) જો ૩. ૨૮ વધારે હોત તો ૭ રૂપીઆવાળી ૧૩ પુરસી લેતાં ૩ રૂપીઆ વધત, ત્યારે રૂપીઆ કટલા હોવા જોઈએ ?

૧૭૫) હું બજારમાં કેટલાક પૈસા લઈ ગયો; ૯ પૈસાની રેવડી, અને ૨ પૈસાના બોર લીધાં, પણ મારા મામા મળ્યા, તેમણે મને એક આનો આપ્યો ત્યારે મારી પાસે ૫ પૈસા થયા તો ઘેરથી હું કેટલા પૈસા લઈ નીકળેલો ?

૧૭૬) ૩. ૮) ની મળુ સોપારી મળે તો ૩. ૨૥ ની કેટલી આવે

૧૭૭) ૫ શેરના ૩. ૩૫ તો ૫ મળુનું શું ?

૧૭૮) ૩. ૧) ના એ મળુ લાકડાં મળે તો ૫ શેરનું શું ?

૧૭૯) ૩. ૩૫ એ મળુ તો ૧૭ શેરનું શું ?

૧૮૦) દોઢ આનાનું ૨૧ શેર તો ૩. ૧૫ નું કેટલું આવે ?

૧૮૧) ૩. ૧) નું ૧૧ શેર ઘી આવે તો ૦૫ મળુ જા શેરનું શું ?

૧૮૨) ૩. ૭૫) નું ૫૬૧ શેર તો ૭ રૂપિયાનું કેટલું ?

૧૮૩) ૧ મળુ ૩૫૫ શેરના ૩. ૨) નું તો ૧૫૫ શેરનું શું ?

૧૮૪) જા શેરના ૩. ૦૮ તો મળુનું શું ?

૧૮૫) ૩. ૦૮ નું ૦૫ મળુ ૧ શેર તો ૫ શેરનું શું ?

૧૮૬) ૦૫ મળુ ૭ શેરના ૩. ૨૫૦૫ તો ૩. ૦૮ નું કેટલું ?

૧૮૭) ૩. ૧) નાનું ૦૫ મળુ ૫ શેર તો ૧૪ શેરનું શું ?

૧૮૮) ૩. ૨૫ નું મળુ તો ૩૫૫ શેરનું શું ?

૧૮૯) ૨૫ શેરના ૩. ૦૫૫૫ તો મળુનું શું ?

૧૯૦) અઘોળ એલચીના ૩. ૦) ના તો શેરનું શું ?

૧૯૧) ૩. ૦૮ ની ૨૫ શેર ખાંડ મળે તો મળુનો બાવ શું હશે ?

૧૯૨) ૩. ૦) ના નું ૧૧ શેર તો ૧૧ મળુનું શું ?

૧૯૩) ૩. ૦૫૫ નું ૩ શેર તો ૧૧ મળુનું શું ?

૧૯૪) ૭ શેરના ૩. ૧) ના તો ૧૭ શેરનું શું ?

૧૯૫) ૩. ૨૫૫૫ નું ૦૫ મળુ ૭ શેર તો ૭ શેરનું શું ?

મુરત જિલ્લાનો નકશો પાંચ આના.

અધાપિ બહાર ન પડેલી એવી

પ્રશ્નોત્તરભાગ

મુજરાતના ઇતિહાસની વાર્તાકી રસિક પ્રશ્નોત્તરભાગ ૭ આના.

મુરત જિલ્લાના મુજરાતની સાં બગોળની ત્રણ આના.
નકશો પાંચ મુબઇ ઇલાકાની બગોળની ૪૫ આના.
આના. હિંદુસ્તાનની સાં બગોળની ચાર આના.

ડિક્ટેશન શીખવા શીખવવાનું અપૂર્વ સાધન જેમાં—

- ૧] પાઠવાર અથવા શબ્દો.
- ૨] જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.
- ૩] કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.
- ૪] જોડાક્ષર. ૫] મળતા જોડાક્ષર.
- ૬] પરીક્ષાના ડિક્ટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

બળપોથીનો	૦-૨-૦	ત્રીજોનો	૦-૩-૦	ડિક્ટેશન શિક્ષક
પહેલીનો	૦-૨-૬	ચોથીનો	૦-૪-૦	
બીજોનો	૦-૩-૦	પાંચમોનો	૦-૪-૦	

“ મુખગણિત શિક્ષક ”

બાળવર્ગનો	૦-૧-૬	ત્રીજા ધો.નો	૦-૨-
પહેલા ધો.નો	૦-૧-૬	ચોથા ધો.નો	૦-૪-
બીજા ધો.નો	૦-૨-૦	પાંચમા ધો.નો	૦-૪-

મુરત જિલ્લાનો બગોળ શિક્ષક ત્રણ આના

છગનલાલ મોતીરામ શાહ. યાડપોર—મુરત.

